

parallelismes entre el sard i els dialectes del sud de la península, no sempre coneguts abans, almenys amb els detalls que Rohlf s forneix. Les cinquanta-set làmines permeten de seguir les explicacions del text damunt mapes o fotografies.

No hem de deixar de dir que les traduccions dels articles publicats són molt imperfectes, fins a l'extrem que de vegades hom endevina què vol dir una frase pel sentit i pel context, però no pels elements gramaticals de què consta. Hom ens diu, sense responsabilitzar cap traductor, i d'una manera massa poc precisa, que «los trabajos que figuran en este volumen han sido traducidos en el Seminario de Gramática Histórica de la Facultad de Filosofía y Letras de la Universidad de Granada». Salvat aquest defecte, considerem la publicació del recull com una empresa oportuna i útil per als nostres estudiosos de lingüística romànica.

A. M. BADIA i MARGARIT

JAIME BUSQUETS MULET: *El códice latinoarábiguo del Repartimiento de Mallorca (Parte latina)*. Palma de Mallorca, Sociedad Arqueológica Luliana, 1953. 56 pàgs. + 2 facs. (BSAL, XXX.) — *El códice latinoarábiguo del Repartimiento de Mallorca (Texto árabe)*. Barcelona, CSIC, 1954. 58 pàgs. («Home-naje a Millás-Vallicrosa», I.)

Els Llibres de Repartiment són un autèntic tresor de formes medievals de Toponímia major i menor i d'Antroponímia catalana antiga, àrabiga i mossàrab. Del Repartiment de Mallorca hi ha cinc còdexs: tres en llatí (un a Barcelona, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, i dos a Palma, un a l'Arxiu Històric de Mallorca, i un altre a l'Arxiu Capitular), un de llatino-àrab (a Palma, a l'Arxiu Històric de Mallorca) i un en català (també a Palma, a l'Arxiu Històric de Mallorca).

Els historiadors regnícoles, des de Binimelis (segle XVI), han vingut aprofitant aquest Llibre publicant-ne fragments, i Quadrado emprà els tres còdexs mallorquins en confeccionar la seva versió del Repartiment de l'Illa (*Historia de la Conquista de Mallorca*, 1850, rags. 432-545). Molts dels topònims del Repartiment foren estudiats amb migrada fortuna per A. M. Alcover (*BLLC*, XIV (1925), 137-151, 177-203).

L'únic text divulgat del Llibre del Repartiment de Mallorca era el del còdex llatí de Barcelona, que Pròsper de Bofarull va publicar al volum XI de la seva *Colección de Documentos inéditos del Archivo general de la Corona de Aragón*, junt amb els Repartiments de València i de Sardenya; fou estampat a Barcelona el 1856. L'edició de Bofarull és tan imperfecta que resultava inacceptable per als estudiosos que fossin una mica primmirats, i així A. Galmés de Fuentes hagué de recórrer a la consulta directa dels còdexs del Repartiment barcelonesos i mallorquins per a replegar els noms de lloc i de persona amb què confeccionà el seu valuós treball *El mozárabe levantino en los Libros de los Repartimientos de Mallorca y Valencia* (*NRFH*, IV (1950), 313-346).

Actualment el diligent arabista i romanista mallorquí Jaume Busquets posa remei a tals deficiències. Prepara l'edició i l'estudi complet del Repartiment de Mallorca en tots els diversos còdexs, però ha volgut anticipar la publicació

del llatino-àrab, el text llatí del qual ha aparegut al *BSAL*, XXX (1952), 708-758, i el text àrab, a l'*Homenaje a Millás-Vallicrosa*, I, 243-300.

Probablement aquest còdex llatino-àrab, fins ara inèdit, és una antiga còpia o resum de l'original del 1232, avui perdut. El seu valor és enorme pel que concerneix la investigació de la toponímia de Mallorca i de la topografia de la Ciutat, i per a l'estudi dels altres còdexs del Repartiment, puix que aquest és, evidentment, el més antic de tots quatre. El contingut dels diversos còdexs és essencialment igual, cosa ben explicable perquè les còpies autenticades d'aquesta font de dret civil havien d'ésser fetes amb molta cura; només hi ha variants d'importància en la transcripció d'alguns noms àrabs.

Busquets transcriu molt rigorosament el text llatí dels primers vint folis del còdex. A peu de plana són esmentades les variants que ofereixen els altres tres còdexs llatins i el català, feina laboriosíssima però d'una gran utilitat per a l'erudit. Segueix un índex d'antropònims i de topònims àrabs i mossàrabs, i un altre de noms de persona catalans.

El text àrab dels vuit darrers folis del còdex és reproduït en alfabet aràbic, i a continuació hi ha un índex alfabètic també en lletres aràbigues dels topònims i altres noms esmentats en aquest text. Hi ha nou fotografies, no gaire bones, amb tot el text àrab.

Busquets ens dóna la traducció castellana del text àrab, tot identificant molts dels noms de lloc que hi figuren. Hauria estat preferible que en aquesta traducció els noms de lloc aràbics haguessin estat sempre transcrits amb alfabet fonètic, sense preocupar-se gens de llurs discrepàncies amb la forma moderna. En general, Busquets segueix aquesta norma plausible, i així transcriu *Marraxín* (fol. 32r) i *Aquadolç* (fol. 31v) tal com figuren en el text, e's actuals *Marratxí* i *S'Aigo Dolça*. Però, ¿per què no ha seguit sempre el mateix criteri? En alguns casos, sense fer-ho advertir, adopta la forma moderna, i així, en comptes de *artan* ارتن (fol. 36v) i *pōrto pīn* بورت بين (fol. 30v), ha escrit *Artà* i *Porto Pi*, com es diu ara. Es tracta, certament, de variants petites, però al lingüista li interessa d'observar com es conservava la *-n* final als mossarabismes. El mateix Busquets declara que les vacil·lacions i esmenes que presenta la transcripció dels noms àrabs tenen un gran interès per a l'estudi dels còdexs posteriors i per a la reconstitució definitiva dels mateixos noms.

Com a complement, Busquets publica la versió llatina d'aquesta part aràbiga del còdex llatino-àrab, que figura al còdex llatí del Repartiment de l'Arxiu Històric de Mallorca, fins ara inèdit. Clou el treball un apèndix bibliogràfic amb el repertori dels estudis publicats sobre el Repartiment de Mallorca i una allusió als inèdits.

Felicitem l'amic Jaume Busquets per la seva valuosa aportació a l'estudi de la Mallorca medieval des dels punts de vista històric i filològic, i encoratgem-lo perquè segueixi afanyant-se en l'elaboració de l'edició crítica del Llibre del Repartiment de Mallorca amb l'estudi dels intricats problemes que presenta i que només un investigador del rigor, la minuciositat i la competència de Busquets serà capaç d'aclarir.

M. SANCHIS i GUARNER